

2000

H/Inf (2000) 5 SERB

Slikovnice protiv netrpeljivosti

Polazne tačke za raspravu s mladima
o reakcijama na netoleranciju

Deo nastavka kampanje SVI RAZLIČITI – SVI JEDNAKI

Izdavač: Informativni centar za ljudska prava, Savet Evrope, Strazbur, Francuska

Originally published in English and French, 1997. Serbian edition, Human Rights Information Centre, Council of Europe, 2000

Uvod

Korišćenje slikovnica u borbi protiv netolerancije zvuči kao čudna ideja. I jeste.

Ova brošura je napravljena da bi pomogla nastavnicima, radnicima s omladinom i članovima nevladinih organizacija da koriste ovu čudnu ideju u praksi.

Koristeći slikovnice kao radnog primera stvorenog za vreme kampanje **SVI RAZLIČITI – SVI JEDNAKI**, zapazili smo neke od obrazovnih načela koje smo upotreбили. Želimo da vidimo šta se može učiniti s ovakvom vrstom materijala.

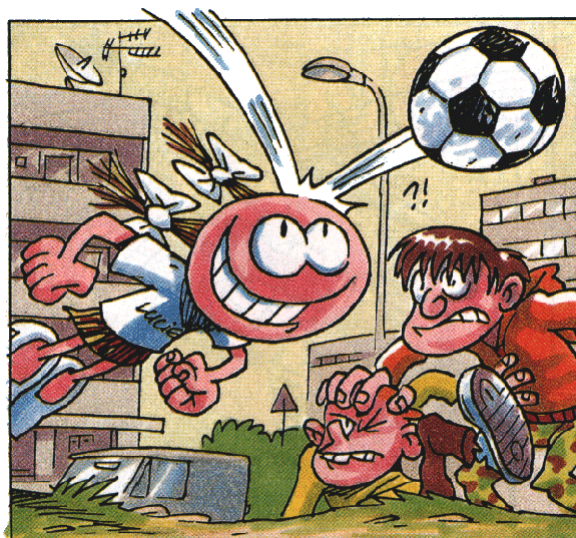
Pokušaj i vidi šta misliš.

Slikovnice privlače pažnju

Čak i kada smo ubeđeni da je netolerancija “loša stvar”, i dalje je teško naći načina za početak rada na ovom velikom predmetu. Posebno dizajnirana da predstavi neki od sadržaja na zanimljiv način, slikovnica **SVI RAZLIČITI – SVI JEDNAKI** mogla bi da bude korisna stvar.

Simboli, slike, stripovi i animirani crteži čine veliki deo zabave i svetova mašte mladih ljudi. Od najranijih dana oni postaju sposobni da razumeju priče i prizore koje neki odrasli smatraju skoro nerazgovetnim. Neki od nas nastavljaju da čitaju slikovnice čitavog života.

Velika je stvar kod slikovnica – naročito onih koje imaju malo reči – što podstiču različito tumačenje. Na taj način predavač može da podstiče ljude da diskutuju, raspravljaju i rade s idejama.

Osobine netolerancije

U kontekstu kampanje SVI RAZLIČITI – SVI JEDNAKI, netolerancija je sagledana sa više strana. U osnovi, netolerancija je nedostatak poštovanja navika ili verovanja drugih u odnosu na svoja. Ispoljava se kada neko ne dozvoljava drugim ljudima da se ponašaju na drugačiji način ili imaju različito mišljenje. Netolerancija može da znači da ljudi mogu biti isključeni ili odbačeni zbog svojih verovanja, seksualne opredeljenosti, boje kože, ili čak odeće ili načina života.

Većina istih mehanizama učestvuje u stvaranju takvih različitih osobina netolerancije, kao što su:

- rasizam
- ksenofobija (strah od stranaca)
- seksualna nejednakost
- antisemitizam
- homofobija (strah od homoseksualaca).

Moć, predrasude, stereotipi – svi oni zajedno ubeđuju nas da su inferiorni oni koji su drugačiji od nas: njima nisu potrebna ljudska prava i oni ne zaslužuju naše poštovanje.

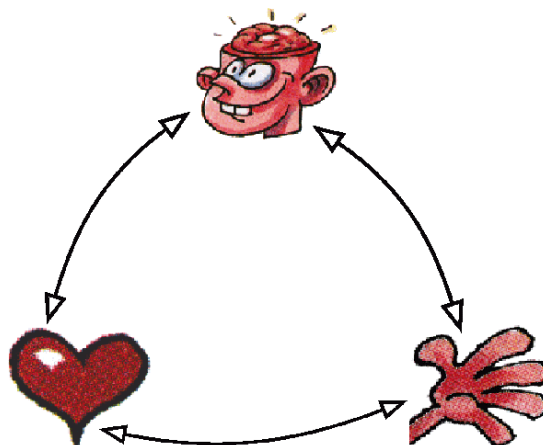
Prema tome, potrebno je da radimo sa mladim ljudima na otkrivanju načina za popravljjanje odnosa ohrabrivanjem razvoja:

- aktivne tolerancije
- poštovanja
- unapređenja i zaštite ljudskih prava
- međukulturnog obrazovanja.

Ovaj rad nije lak i zahteva dobru pripremljenost.

Stvari o kojima treba razmišljati

Postizanje ravnoteže između različitih načina učenja zanimljiv je izazov. Rad protiv netolerancije uključuje kombinaciju spoznaje, emocionalnih i pragmatičnih učenja: povezujući glavu, srce i ruku, kao što je ovde prikazano. Ako se koristi samo jedan pristup, onda mogućnosti za učenje ostaju netaknute. Stoga ovaj vodič predstavlja ideje koje nastoje da upute na niz načina učenja i pomognu učesnicima da se pozovu na svoja iskustava i rade sa svojim idejama.

Ciljna grupa

do odluka sa kojim uzrastom da se radi na takvim idejama dolazi se iskustvom i eksperimentisanjem; slikovnice SVI RAZLIČITI – SVI JEDNAKI su se uspešno koristile sa mladima od oko osam godina pa naviše. Ne postoji gornja granica jer sve zavisi od složenosti sadržaja koji se predstavljaju. Na mlade se misli kao na učesnike imajući u vidu činjenicu da se vodič može koristiti u raznim situacijama.

Pojedinačni i grupni rad

Prostor je namenjen pojedinačnom radu, ali učenje uglavnom dolazi iz učestvovanja i rada u grupama. Tu se vežba aktivna tolerancija.

Izmešaj i poveži

ideje koje su ovde predstavljene treba prilagoditi ciljnoj grupi sa kojom se radi i sasvim je moguće da se uzmu elementi jedne aktivnosti i kombinuju sa drugim.

Koristi svačiju kreativnost

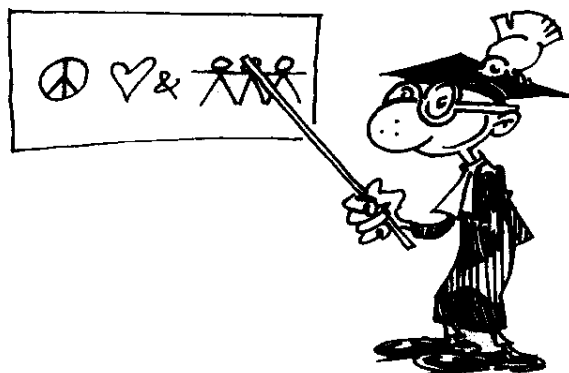

Neki korisnici slikovnice otkrili su da je dovoljno predstaviti je grupi učesnika i pitati ih “šta mi možemo da radimo s ovim?” (Zaista, ovo je takođe uspevalo odraslima u nastavi za predavače.) Pokušaj da ostaviš dovoljno prostora za ideje učesnika o stvarima koje bi oni voleli da rade.

A. Koje slikovnice i stripove volite?

Osnovna ideja

Slikovnice i stripovi su prilagođeni svim ukusima – Tintin, Miki Maus, Superheroji, Manga, Spirou, Peanuts, Larson – lista je beskraja. Ali koje tvoji učesnici imaju kod kuće? Možda bi koristan način upoznavanja s radom sa slikovnicama uopšte bio da se otkrije šta učesnici imaju na svojim policama i zašto to vole.

Predlozi

- ❗ Reci svima da ponesu svoju omiljenu slikovnicu ili strip. Ili, reci im da donesu slikovnicu koja se bavi netolerancijom.
- ❗ Svaki učesnik predstavlja svoj omiljeneni lik i opisuje sadržaje i razloge za njegov izbor.
- ❗ Napravi listu od deset najomiljenih ili deset najneomiljenijih likova.
- ❗ Raspravljaj o tome šta slikovnice ili stripove čini uspešnim.
- ❗ Koje teme se najredovnije pojavljuju?
- ❗ U kojoj se meri mogu naći teme vezane za netoleranciju u slikovnicama koje su izabrali?
- ❗ Uporedi njihove omiljene likove sa slikovnicom SVI RAZLIČITI – SVI JEDNAKI.
- ❗ Napravi novu slikovnicu uključujući sve učesnike kao likove. Priča bi mogla da pokaže kako su likovi suočeni sa netolerancijom i kako oni pronalaze načine da se suoče sa njom.

B. Pričanje priče

Osnovna ideja

Iako sadrži samo nekoliko reči, slikovnica SVI RAZLIČITI -SVI JEDNAKI ostavlja mnogo prostora za tumačenje. Priča se može predstaviti na različite načine, što takođe znači da se neke mogu pojaviti češće nego stale u tvojoj grupi. Svi možemo sami napraviti svoju priču, dok gledamo u slike. Zabavno je upoređivati ih sa drugima i pokušavati razumeti načine kako gledamo na svet.

Predlozi

- U malim grupama od 4-6 svaki učesnik bira jednu priču i priča je grupi. Raspravljaj o različitim viđenjima.
- Svaki učesnik bira različiti lik i priča priču sa gledišta tog lika. Gde su razlike? Šta nam to govori o nekim uzrocima netolerancije? Kako možemo da poštujemo gledišta drugih?
- Priča u nastavcima. Otvori slikovnicu na početku. Jedan učesnik počinje da priča priču, posle dve strane sledeći učesnik je nastavlja, a zatim sledeći preuzima. Ponovi.
- Kada se učesnici upoznaju sa pričama, traži od svakoga da predloži nove naslove za svaku od njih. Pokušaj da se svi slože oko jednog naslova.
- Gde učesnici u pričama vide paralele sa svakodnevnim životom, (ako postoje)?

C. Koristi predstave

Osnovna ideja

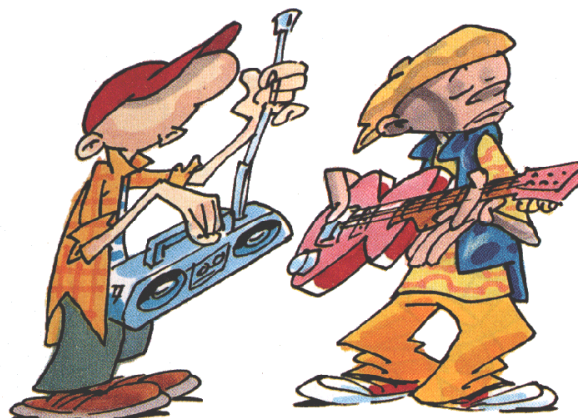
Kada umetnici stvaraju priče, oni donose svesne odluke o veličini, bojama, likovima, redosledu i dužini. Ali šta se dešava sa pričama ako se nešto od odnosa promeni? Mogu li se teme istraživati na nov način?

Predlozi

- (Naročito za mlađe grupe.) Uvećaj slike na crno-beloj mašini za kopiranje. Podeli kopije grupama i reci im da ih oboje. Uporedi s originalom.
- Ne znamo šta likovi u pričama govore. Dodaj "oblake" pričama. Kako možemo pokušati da osetimo šta likovi doživljavaju? Kako nam ovo može pomoći da saosećamo s drugima?
- Kopiraj neke od crteža na grafoskopske folije i projektuj slike na zidu pokrivenom papirom. Nacrtaj likove prateći njihove konture. Da li se naš odnos prema likovima menja kada im veličina raste? Gde je uloga moći u netoleranciji?
- Reci učesnicima da naprave kolaž — sekući slike iz starih novina — zasnovan na relevantnoj temi nađenoj u slikovnici. Ovo može da se uradi pojedinačno ili u grupama, ali bi završene kolaže trebalo predstaviti i povesti raspravu o njima.

D. Igraj, pevaj, snimaj!

Osnovna ideja

Menjanje medija znači promenu opažanja. Aktivna rekonstrukcija priča u kojima učesnici igraju likove ili se poistovećuju sa njima omogućuje nova uviđanja.

Predlozi

- Daj jednu priču svakoj grupi. Njihov zadatak: da naprave igru od priče i izvedu je pred ostalim učesnicima.
- Koristeći kasetofon napravi radio emisiju sa pričama. Slušajte kasetu zavezanih očiju.
- Piši pesme ili songove zasnovane na životima likova.

E. Napravi nešto novo

Osnovna ideja

Sledeći prethodnu ideju, učesnici se podstiču da prihvate priče kao početnu tačku za svoju ličnu kreativnost.

Predlozi

- Sakrij poslednje strane svake priče. Grupe bi trebalo da dođu do sopstvenih završetaka.
- Iseci priče tako da svaka sličica bude zasebna. Prihvati novi redosled sličica. Ispričaj novu priču. (Ovo je posebno interesantno kada se sličice iz različitih priča pomešaju.)
- Promeni polove likovima u pričama. Hoće li se oni ponašati drugačije?
- Pretvori ljude u životinje i obrnuto.
- Razmišljaj o novim temama. Napravi novu slikovnicu s istim likovima.

F. Stvarni život

Osnovna ideja

Dok se radi na svim ovim idejama korisno je podstaći učesnike da unesu sopstvena iskustva u rasprave i predloge. Možda će se tako otkriti nove oblasti koje mogu da stvore osnove zajedničkim projektima u budućnosti.

Predlozi za pitanja

- Koliko daleko priče odražavaju stvari koje smo iskusili u životu, svom i onih koje poznajemo?
- Kada bi netolerancija mogla da bude “dobra stvar”?
- Ima li drugih vrsta netolerancije?
- Šta ćemo uraditi u borbi protiv netolerancije u svojoj grupi?
- Koje odgovarajuće zakonodavstvo postoji u našoj zemlji? U drugim zemljama? Na evropskom ili svetskom nivou? Koliko je delotvorno?

Kuda dalje?

Dalji izvori informacija i obrazovnog materijala

Savet Evrope ima dugo iskustvo u zaštiti ljudskih prava i podučavanju i učenju o ljudskim pravima. Širok spektar izdanja koja su na raspolaganju mogu da pomognu u unapređenju aktivnosti opisanih u ovom vodiču.

Izbor publikacija

Besplatne su označene zvezdicom.

Savet Evrope i zaštita ljudskih prava, 2000*

Ilustrovana knjizica opisuje nastojanja i aktivnosti Saveta Evrope u oblasti ljudskih prava.

The human rights album, 1992;
(Album ljudskih prava, 1992)

Ilustrovani vodič o Evropskoj Konvenciji o ljudskim pravima za decu i mlade. Na albanskom, engleskom, francuskom, nemačkom, italijanskom, poljskom, portugalskom, ruskom, španskom, švedskom.

The Council of Europe human rights postcard collection, 1997*
(Kolekcija dopisnica Saveta Evrope o ljudskim pravima, 1997*)

Prava serija: Evropska konvencija o ljudskim pravima, 1997

Druga serija: Evropska socialna povelja, 1999

Engelski i frankuski

Slikovnice protiv netrpeljivosti

Stand up NOW for human rights!,
1995 (Založite se SADA za ljudska
prava!, 1995)

Video uvod o istoriji i sadržajima
Evropske Konvencije o ljudskim
pravima. Primeri pokazuju akciju koji
su grupe mladih Evrope preduzeli za
borbu za ljudska prava i zalaganje
za njih. Na engleskom, francuskom,
nemačkom, mađarskom,
italijanskom, litvanskom, slovačkom,
španskom, bošnjačkom.

Stand up NOW for human rights! –
Video support pack, 1997* (Založite
se SADA za ljudska prava! – Video
zapis, 1997*)

Obrazovni materijal koji se koristi
sa grupama mladih zajedno sa video
materijalom. Na bošnjačkom,
engleskom i francuskom.

DOMINO – a manual to use peer
group education as a means to
fight racism, xenophobia, anti-
Semitism and intolerance,
European Youth Centre, 1995*
(Domino – priručnik za korišćenje u
obrazovanju u grupama
ravnopravnih za borbu protiv
rasizma, ksenofobije, antisemitizma
i netolerancije, Evropski omladinski
centar, 1995*)

Na engleskom, francuskom,
nemačkom.

ALL DIFFERENT ALL EQUAL
education pack – ideas, tools and
resources for intercultural
education, European Youth Centre,
1995 (SVI RAZLIČITI – SVI
JEDNAKI obrazovni paket – ideje,
sredstva i izvori za međunarodno
obrazovanje, Evropski omladinski
centar, 1995*)

Na engleskom, francuskom
(nemačkom 1997)

VIŠE INFORMACIJA KOD

- Human Rights Information Centre (Informativi Centar o ljudskim pravima)
Fax: +33 (0)3 88 41 27 04
E-mail humanrights.info@coe.int
- Directorate of Education, Culture and Sport (Direkcija za obrazovanje, kulturu i sport)
Fax: +33 (0)3 88 41 27 50
- European Youth Centre, Budapest (Evropski omladinski centar, Budimpešta)
Fax: +36 1 212 4076
- European Commission against Racism and Intolerance (Evropska Komisija za borbu protiv rasizma i netolerancije) (ECRI)
Fax: +33 (0)3 88 41 39 87
- European Youth Centre, Strasbourg (Evropski omladinski centra, Strazbur)
Fax: +33 (0)3 88 41 27 77
- Point i – the Council of Europe's general information service (Point i – Opšti informativni servis Saveta Evrope)
Fax: + 33 (0)3 88 41 27 80

Svi oni imaju istu poštansku adresu:

Council of Europe, F-67075 Strasbourg Cedex, France.

Tel: +33 (0)3 88 41 20 00

Tekuće informacije su dostupne na Internet strani Saveta Evrope.

Home page: <http://www.coe.int>;

Human Rights Web:

<http://www.humanrights.coe.int>;

ECRI: <http://www.ecri.coe.int>.

Svi komentari ili predlozi za sledeća izdanja ove brošure ili slikovnice SVI RAZLIČITI – SVI JEDNAKI biće dobrodošli.

Molimo pišite na: Human Rights Information Centre, Council of Europe, F-67075 Strasbourg Cedex.

Hvala!

Izrazi zahvalnosti

Zahvaljujemo svima koji su dali ideje i komentare za ovo izdanje vodiča, a naročito: Sonia, Roxana, Birgit, Floren, Antonia, Dana, Frank, Inčs, Catarina, Davide, Gabi, Rosa, Roberto, Joaquim, Frances, Simona, Eva, Fernando, Javier, Kelly, Moritz, Andréa i Eva koji su pomogli da slikovnica oživi.

Slikovnice protiv netrpeljivosti